

DECEMBER 2017
SUNDHEDSSTYRELSEN

Evaluering af Ringgården som kompetencecenter for dobbeltfokuseret afhængighedsbehandling

ENDELIG RAPPORT

COWI

DECEMBER 2017
SUNDHEDSSTYRELSEN

Evaluering af Ringgården som kompetencecenter for dobbeltfokuseret afhængighedsbehandling

ENDELIG RAPPORT

PROJEKTNR.

A100310

DOKUMENTNR.

VERSION

2

UDGIVELSES DATO

22.12.2017

BESKRIVELSE

UDARBEJDET

KKJAB, LRHV,
CCRN

KONTROLLERET

CCRN

GODKENDT

CCRN

INDHOLD

1	Indledning	7
1.1	Formål	8
1.2	Tilgang og metode	9
2	Resultater	12
2.1	Ringgården som kompetencecenter	12
2.2	Kommunernes udbytte af Ringgårdens kompetenceudviklingstilbud	16
2.3	Ringgårdens udfordringer	22
3	Konklusion og anbefalinger	26

1 Indledning

Ekspertter vurderer, at omkring halvdelen af de borgere, der er i alkoholbehandling, også har en psykisk lidelse (dobbelbelastede). Hjælp til dobbeltbelastede forudsætter en behandlingsindsats, der adresserer begge udfordringer ved at koble behandling for alkoholafhængighed med behandling af den psykiske problematik.

I Danmark er kommunerne ansvarlige for alkoholbehandling. Undtagelsen er dog, når alkoholafhængige borgere er indlagt på sygehus. Den enkelte kommune har valgfrihed i forhold til tilrettelæggelsen af indsatsen for dobbeltbelastede. Kommunen kan selv etablere behandlingspladser, træffe aftale med region/en anden kommune eller træffe aftale med private udbydere af behandlingstilbud^[1].

I 2011 vurderede Sundhedsstyrelsen og Sundhedsministeriet, at mange kommuner havde behov for støtte til den nødvendige kompetenceudvikling af deres alkoholbehandlere i forhold til de dobbeltbelastedes problematikker. Derfor fik alkoholbehandlingsstedet Ringgården¹ dengang en bevilling fra Sundhedsministeriet og status som "Kompetencecenter for Dobbeltfokuseret Afhængighedsbehandling".

Ringgården har siden 2011 fungeret som metodeudviklende, kompetenceopbyggende og behandlende samarbejdspartner for de kommunale ambulante alkoholbehandlingscentre i forhold til dobbeltfokuseret behandling. Dette er blandt andet sket gennem projektet SODA (Samarbejde Om Dobbeltbelastede Alkohol klienter)² samt en lang række aktiviteter i form af formidlings- og kompetenceopbygning, konsulentbistand og sparring samt hjælp til klinisk udredning. Formålet er at styrke viden på området og sikre udviklingen af nye kompetencer og bedre hjælp til medarbejdere.

For at blive klogere på Ringgårdens kompetenceudviklingsindsats har Sundhedsstyrelsen bedt COWI om at gennemføre en evaluering af, hvorvidt Ringgården er lykkedes med at støtte kommunerne i deres kompetenceudvikling og støtte til alkoholbehandlere. Denne rapport er resultatet af COWIs evaluering af Ringgårdens indsats som kompetenceudviklingscenter for årene 2016/2017.

^[1] www.sst.dk

¹ www.ringgarden.dk

² <http://www.ringgarden.dk/images/download/SODA.pdf>

1.1 Formål

Som opfølgning på satspuljeaftalen 2012-2015 blev der i aftalen om satspuljemidlerne på sundheds- og ældreområdet for 2016-2019 afsat 5,5 mio. kr. til Ringgårdens kompetenceudviklingsdel. Midlerne blev afsat for at sikre *"en fortsat kompetenceudvikling af kommunale alkoholbehandlere samt en fortsat udvikling af viden omkring behandling af dobbeltbelastede"*³.

Årsagen til tildelingen af midlerne til Ringgårdens kompetenceudviklingsdel blev blandt andet begrundet med de gode erfaringer med Ringgårdens projekt SODA (Samarbejde om Dobbeltbelastede Alkoholklinter).

Denne evaluering ser nærmere på den indsats kompetenceudviklingscenteret Ringgården har iværksat på baggrund af den andel af satspuljemidlerne, centeret blev tildelt den 14. marts 2016⁴. Her fik Ringgården tilsagn om 1,5 mio. kr. for perioden 2016-2017, svarende til ¼ af de samlede bevilligede midler for perioden 2016-2019⁵.

Evalueringsens overordnede formål følger begrundelsen for tildelingen af midler til Ringgårdens kompetenceudviklingscenter, som den blev angivet i satspuljemidlerne på sundheds- og ældreområdet for 2016-2019. Desuden afdækkes følgende temaer, angivet i opgavebeskrivelsen for evalueringen⁶ som fremgår af Tabel 1.

Temaer dækket i evalueringen af Ringgården som kompetencecenter		Kapitel
1	Hvilke aktiviteter og funktioner har Ringgården udfyldt som kompetencecenter for dobbeltbelastede?	2.1
2	Hvor mange kommuner og medarbejdere har modtaget hvilken form for støtte?	2.1
3	Hvordan er kommunernes og alkoholbehandlingsinstitutionernes vurdering af den støtte, som Ringgården har givet?	2.2
4	Har der været udfordringer i.f.t at nå ud til de kommuner, der har et behov?	2.1
6	Hvad bliver der gjort for at dække de behov, hvor der ikke er en aktiv efterspørgsel?	2.3
7	Hvordan vurderes behovet for fortsat at have et kompetencecenter for dobbeltfokuseret alkoholbehandling?	3
8	Hvilke udviklingsperspektiver vurderer Ringgården selv, at der er for fortsættelsen af Ringgården som kompetencecenter for dobbeltfokuseret afhængighedsbehandling?	2.3

Tabel 1 Temaer angivet i SST's opgavebeskrivelse for evalueringen af kompetenceudviklingscenteret Ringgården

For at kunne vurdere, hvorvidt der er sket en fortsat kompetenceudvikling af kommunale alkoholbehandlere og udvikling af viden om behandling af dobbeltbelaste-

³ Aftale om satspuljen på sundheds- og ældreområdet for 2016-2019, 23. oktober 2015

⁴ Vedrørende ansøgning om støtte fra Sundheds- og Ældreministeriet, 14. marts 2016

⁵ 500.000 kr. af beløbet er dog på forhånd afsat til evaluering

⁶ SST opgavebeskrivelse fra d.1. juni 2017 vedrørende evaluering af Ringgården som kompetencecenter for dobbeltfokuseret afhængighedsbehandling

de, inddrages de mål i evalueringen, som Ringgården selv formulerede for sit arbejde i ansøgningen om satspuljemidler for 2016-2017⁷. Desuden ser evalueringen også nærmere på de kort og langsigtede mål, kompetenceudviklingscenteret Ringgården selv fastsætter i sin forandringsteori.

1.2 Tilgang og metode

Kortlægningen har til formål at afdække følgende temaer:

- › Bevillingens omfang, formål, målgruppe og succeskriterier samt indsatsen indhold, aktiviteter og omfang
- › Tilfredsheden med Ringgårdens kompetenceudvikling blandt kommunerne
- › Muligheder for forbedringer når det gælder Ringgårdens arbejde med kompetenceudvikling inden for dobbeltfokuseret afhængighedsbehandling.

For at sikre ovenstående kortlægning, har COWI anvendt følgende design til indsamling af af kvantitative og kvalitative data:

- › Desk studier og opstartsmøde med Ringgården
- › Survey blandt behandlere, ledere og mellemledere, der har deltaget i Ringgårdens kompetenceudviklingsforløb i årene 2016/2017.
- › Interview med eksperter (peer review)
- › Interview med seks kommuner, der ikke har deltaget i forløb hos Ringgården, research i forhold til samme emne for yderligere tre kommuner
- › Workshop om forandringsteori for Ringgården
- › Workshop om SWOT-analyse for Ringgården

I det følgende uddybes de forskellige aktiviteter.

Desk studier og opstartsmøde hos Ringgården

I forbindelse med evalueringen blev der indledningsvist foretaget et desk studie, der skulle bidrage til et overblik over Ringgårdens kompetenceudviklingsdel. Evalueringens opstart inkluderede desuden et opstartsmøde hos Ringgården. Her præsenterede Ringgården sine kompetenceudviklingsaktiviteter og udleverede relevante dokumenter om stedet dets tilbud til evaluator.

⁷ Ansøgning om udbetaling af midler bevilget over SATSpuljen 2016-2019 til fastholdelse og udvikling af Ringgårdens kompetencecenterfunktion, 1. februar 2016

Survey

For at kunne vurdere Ringgårdens indsats som kompetenceudviklingscenter blev der i forbindelse med evalueringen udformet en elektronisk survey målrettet brugere af Ringgårdens kompetenceudviklingsforløb. Formålet med surveyen er at indhente oplysninger om brugernes erfaringer med Ringgården som kompetenceudviklingscenter.

Udgangspunktet for spørgsmålene var de beskrivelser af kompetenceudviklingscenterets mål og indsatser, som desk studierne afdækkede. Surveyen indeholder spørgsmål om brugerens overordnede tilfredshed, og afdækker graden af opfyldelse af Ringgårdens egne målsætninger for det faglige indhold, som blandt andet er formuleret i SODA-projektet⁸. Desuden berører surveyen betydningen af kommunernes organisatoriske og ledelsesmæssige rammer for brugen/implementeringen af Ringgårdens metoder og anbefalinger.

Før udsendelsen af surveyen til alle brugere, blev en pilottest gennemført i en kommune blandt udvalgte medarbejdere, heriblandt både en behandler, en psykolog og en leder, der alle havde deltaget på kompetenceudviklingsforløb hos Ringgården.

Efter mindre rettelser på baggrund af feed back fra pilottestene, blev surveyen sendt til alle brugere af Ringgårdens kompetenceudviklingsforløb i 2016/2017, ud fra deltagerlister udleveret af Ringgården. Surveyen blev sendt via et link i en mail direkte til den enkelte bruger. Metoden muliggør, at hvert svar registreres og analyseres separat.

Der blev i alt sendt to rykkere ud via mail, ligesom der efterfølgende blev rykket per telefon for at sikre en tilstrækkelig svarprocent. I alt har 106 respondenter besvaret surveyen ud af i alt 174, hvilket giver en svarprocent på 61 pct.

Interviews

Der er i forbindelse med evalueringen gennemført en række interviews. Der er gennemført interviews med to forskere kontaktet med henblik på at få deres faglige vurdering af kompetenceudviklingsdelen af Ringgårdens arbejde. Forskerne er henholdsvis professor og overlæge ved Syddansk Universitet Ulrik Becker og chefpsykolog og adjungeret professor Nicole Rosenberg ved Aarhus Universitet. De to forskere er udpeget i dialog med Sundhedsstyrelsen.⁹

Derudover er der gennemført interview med i alt seks kommuner, der ikke har deltaget i Ringgårdens kompetenceudviklingsforløb. Dette med henblik på at få indsigt i årsagerne til de ikke har benyttet kompetenceudviklingen. Målet er at finde ud af,

⁸ Afrapportering af Projekt SODA, Samarbejde Om Dobbeltbelastede Alkoholklinter, Et modelprojekt om organisering og udførelse af flerfaset dobbeltfokuseret behandling. Af Per Nielsen, Steffen Røjskjær og Thomas Josiasen, Ringgården, Kompetencecenter for Dobbeltfokuseret Afhængighedsbehandling, juni 2013.

⁹ Det skal bemærkes, at Nicole Rosenberg selv har haft et tæt samarbejde med Ringgården, hvor hun blandt andet har undervist personalet.

om fravalget bunder i konkrete overvejelser om fremgangsmåde eller metodevalg hos Ringgården.

Workshops

Som led i evalueringen er der desuden gennemført to workshops med Ringgården; en om forandringsteori for kompetenceudviklingsdelen og en om SWOT-analyse. Begge workshops blev afholdt på Ringgården med deltagelse af Ringgårdens ledelse, mere præcist centerleder Per Nielsen, udviklingsleder Steffen Røjskjær og souschef Thomas Josiasen. Ved workshoppen om forandringsteori deltog desuden psykolog Heidi Mouritsen.

Såvel workshoppen om forandringsteori, som workshoppen om SWOT-analyse tog udgangspunkt i de overvejelser og analyser, som Ringgården allerede forinden havde gennemført og nedskrevet uafhængigt af denne evaluering.

2 Resultater

Dette kapitel indeholder de resultater vi er kommet frem til i evalueringen. Det er struktureret efter følgende overskrifter:

- › Ringgården som kompetencecenter
- › Kommunernes udbytte af Ringgårdens kompetenceudvikling
- › Ringgårdens udfordringer

2.1 Ringgården som kompetencecenter

Ringgården er en selvejende institution, oprettet i 1972, der fungerer som døgnbehandling for dobbeltbelastede klienter, og siden 2011 tillige som metodeudviklende, kompetenceopbyggende og behandlende samarbejdspartner for de kommunale ambulante alkoholbehandlingscentre i forhold til dobbeltfokuseret behandling.

Formål

Hovedformålet med Ringgårdens kompetenceudvikling er toledet. Dels skal der ske en fortsat udvikling af de kommunale alkoholbehandlernes kompetencer inden for behandlingen af dobbeltbelastede, dels er det målet, at der skal ske en fortsat udvikling af viden på området.

Formålet med udviklingen af kommunale alkoholbehandlernes kompetencer i forhold til dobbeltbelastede er at bidrage til en bedre behandling af klienter, der både er afhængige af alkohol samtidig med at de har en psykisk lidelse. Gruppen befinder sig i feltet mellem psykiatri og misbrugsbehandling, og risikerer ikke at blive opdaget og få den rette indsats særligt målrettet dobbeltbelastede¹⁰.

Med udviklingen af alkoholbehandlernes kompetencer ønsker Ringgården at løfte den faglige kvalitet i behandlingstilbuddene til dobbeltbelastede. Det skal ske gennem en udvikling af kommunale alkoholbehandlernes kompetencer blandt andet i

¹⁰ Ansøgning om udbetaling af midler bevilget over SATSpuljen 2016-2019 til fastholdelse og udvikling af Ringgårdens kompetencecenterfunktion, 1. februar 2016.

forhold til rådgivning og udredning samt ved et tæt samarbejde med kommunerne om at sikre bedre sammenhæng mellem ambulante- og døgnbehandling.

På lang sigt skal indsatserne gerne føre til, at flere dobbeltbelastede identificeres, ligesom det er målet, at de identificeres tidligere og får en bedre behandling¹¹.

Kompetenceudviklingsaktiviteter

Ringgårdens funktion som kompetenceudviklingscenter retter sig primært mod de kommunale alkoholambulatorier. Formålet er som beskrevet en fortsat kompetenceudvikling af de kommunale alkoholbehandlere, støtte til arbejdet med dobbeltbelastede alkohol klienter samt en fortsat udvikling af viden inden for feltet. Kompetenceudviklingsaktiviteterne fordeler sig overordnet set på tre hovedspor¹²:

- › **Formidling og kompetenceopbygning:** Aktiviteter bygget op omkring faglige temadage, workshops og undervisning med vægt på en praktisk 'hands on'-tilgang i forhold til styrkelse af personlighedsguidet kontaktstrategi. Målet er at rykke ved praksis i kommunerne på misbrugsbehandlingsområdet i forhold til dobbeltbelastede alkohol klienter. Aktiviteterne foregår hos Ringgården samt i et vist omfang ude i kommunerne.
- › **Team for klinisk udredning:** En ekstern støttefunktion for kommuner, der ikke selv har adgang til, eller ikke har tilstrækkelig adgang til, psykologfaglig eller psykiatrisk bistand i det kliniske arbejde. Omdrejningspunktet for aktiviteterne er udredning, eksempelvis gennem testning med MCMI, udredningssamtaler med klienter eller bistand til psykologfaglig eller psykiatrisk vurdering af en borgers tilstand og behandlingsbehov.
- › **Konsulentbistand og sparring:** Inspiration og anbefalinger om tilrettelæggelse og organisering af arbejdet med dobbeltbelastede alkohol klienter i rusmiddelcentre. Eksempelvis som sparringspartner på ledelsesniveau, supervision af implementering af dobbeltfokuseret tilgang eller som ekstern deltager på behandlingskonference og visitationsmøder.

Tabel 2 nedenfor viser et overblik over, de enkelte aktiviteter Ringgården udbyder under hver af de tre hovedspor.

¹¹ Ansøgning om udbetaling af midler bevilget over SATSpuljen 2016-2019 til fastholdelse og udvikling af Ringgårdens kompetencecenterfunktion, 1. februar 2016.

¹² Hjælp til kommunale alkoholbehandlere i forhold til alkohol klienter med mulig dobbeltbelastning, Ringgården, 2016-2019

Ringgårdens aktiviteter		Uddybning
Formidling og kompetenceopbygning	Workshops	Workshops for kliniske behandlere om specifikke emner, så som ADHD
	7-dages kurser	Kurser om blandt andet identifikation af dobbeltbelastede, redskaber til udredning, analyse af kliniske data, p-guidet dobbeltfokuseret tilgang
	Årlige konferencer	Konferencer for alle fagpersoner fra kommunerne, hvor eksperter holder oplæg om nyeste evident og metoder
	Eksterne temadage	Afholdes eksempelvis hos kommunerne selv. Vedrører problematikker om dobbeltbelastede og anvendelse af forskellige pædagogiske redskaber
	Praksisnære værktøjer	Eksempelvis skriftlig systematisk vejledning om dobbeltbelastning. Publikation udarbejdet: "Dobbeltbelastning i alkoholbehandling – udredning og tilgang".
	Netværksdannelse og vidensdeling	Skabe tilhørsforhold til Ringgården blandt behandlere. Øge motivation for emnet og sikre behandlere/kommuner et sted de kan henvende sig efter hjælp.
Team for klinisk udredning	Testning/screening for symptomidelser og personlighedsforstyrrelser (MCMI mv.). Udarbejdelse af klinisk fokus/case-formulering. Hjælp til visitation	Udarbejdelse af testscore og tolkning på baggrund af de foreliggende data og testens 'face value'. Fremsendes til behandler.
	Klinisk psykologisk bistand og adgang til speciallæge i psykiatri	Adgang for kommuner til psykolog- og lægefaglig bistand/vurdering ift. diagnoser relevante spørgsmål.
Konsulentbistand og sparring	Konferenceassistance og supervision	Bistand til ændring af fokus mod dobbeltfokuseret behandling, systematik/struktur i udredning og en mere præcis behandlingsplanlægning.
	Telefonisk hotline for behandlere	Akut (eller hurtig) bistand til konkrete udfordringer ved en klient.
	Organisationsudvikling	Praksisnære forslag til organisering, strukturering og opgaveløsning i kommunerne.

Tabel 2 Oversigt over Ringgårdens tre hovedspor og fordelingen af de enkelte aktiviteter Ringgården udbyder

Størstedelen af Ringgårdens kompetenceudviklingsaktiviteter ligger inden for det første hovedspor *formidling og kompetenceopbygning* (35 pct.). Sporet rummer workshops, kurser, konferencer, temadage, formidlingsværktøjer samt netværk og vidensdeling.

En anden stor del af kompetencecenterets aktiviteter fordeler sig inden for organisatorisk konsulentydelse (25 pct.). Ringgårdens testpsykologisk udredning/sparring udgør også en betydelig del af centerets aktiviteter (20 pct.). De resterende andele

af Ringgårdens kompetenceudviklingstilbud udgør tilsammen 15 pct. af centerets samlede aktiviteter, mens intern udvikling udgør 5 pct.¹³.

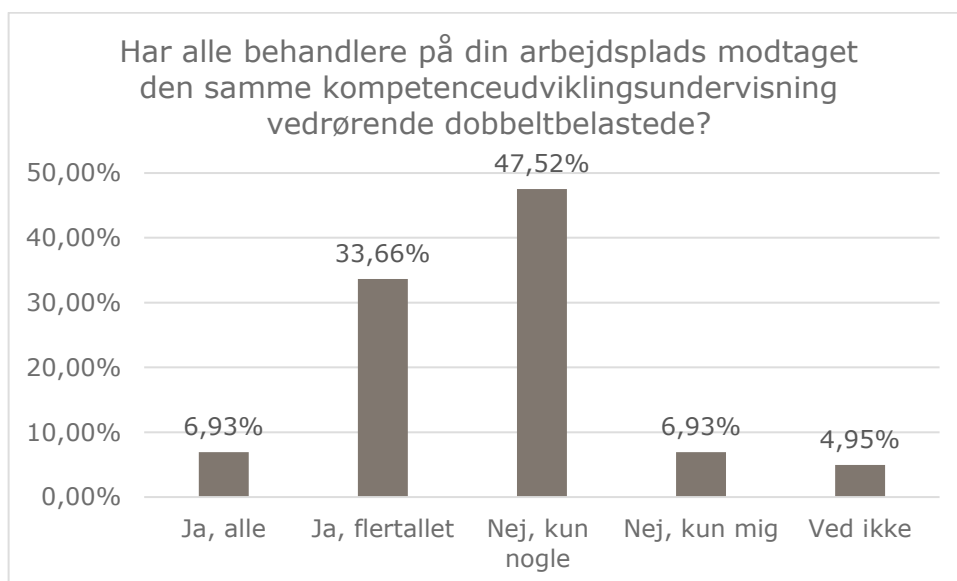
Brugere af Ringgårdens kompetenceudviklingstilbud

Data fra Ringgården viser, at 60 ud af landets 98 kommuner har gjort brug af tilbud fra Ringgårdens kompetenceudviklingscenter i 2016/2017.

Fra de 60 kommuner, der har gjort brug af Ringgårdens kompetenceudvikling i årene 2016/2017 er der i alt 174 medarbejdere, der har deltaget i aktiviteterne.

De fleste af deltagerne i Ringgårdens kompetenceudviklingstilbud er behandlere, men der er også ledere (ambulatorieledere) der vælger at tage del i forløb¹⁴. Mens enkelte kommuner vælger at lade alle deres behandlere deltage i Ringgårdens kompetenceudviklingsforløb, sender de fleste kommuner nogle udvalgte af sted. Kun få kommuner tilmelder kun en enkelt behandler¹⁵.

Ifølge surveyen er det samlet set ca. 55 pct. af behandlerne, der oplever, at det kun er dem selv eller nogle enkelte andre behandlere, der deltager i forløbene hos Ringgården¹⁶ (**Error! Reference source not found.**).

Tabel 3 Oversigt over hvorvidt medarbejderne i kommunerne, deltog i forløb hos Ringgården som den eneste fra sin arbejdsplads, deltog i forløb sammen med andre fra samme arbejdsplads eller deltog sammen med alle fra samme arbejdsplads

¹³ Tal præsenteret af Per Nielsen og Steffen Røjskjær fra Ringgården på opstartsmøde i forbindelse med evaluering af Ringgården den 2. oktober 2017.

¹⁴ Survey 2017

¹⁵ Opstartsmøde i forbindelse med evalueringen af Ringgården den 2. oktober 2017

¹⁶ De ca. 55 pct. fordeler sig på i alt 35 kommuner.

Deltagerne fordeler sig især på faggrupperne sygeplejersker, socialrådgivere, pædagoger og psykologer. Fællesnævneren for langt størstedelen af dem er, at en stor del af de alkoholklinter de møder i deres arbejde er dobbeltbelastede.

Kommuner der ikke gør brug af Ringgårdens kompetenceudvikling

En rundringning til seks af de 38 kommuner, der ifølge Ringgårdens data ikke gør brug af kompetencecenterets ydelser, samt research af yderligere tre kommuner, viser, at fravalget af Ringgårdens tilbud ikke bunder i et aktivt fravalg af Ringgården som kompetencecenter. Årsagen er i stedet, at disse kommuner køber sig til alkoholbehandlingstilbud hos andre udbydere, hvorfor kompetenceudvikling af egne medarbejdere ikke har været relevante for dem i perioden 2016/2017.

Alle seks kommuner havde i øvrigt kendskab til Ringgården, som de havde et positivt indtryk af og bruger i forbindelse med døgnbehandling.

Udbredelse af Ringgårdens tilbud

Ringgården har ikke en aktiv strategi i forhold til at udbrede kendskabet til kompetenceudviklingscenteret. Det antages, at brugere af kompetencecentret, der har været tilfredse med aktiviteterne, vil fungere som ambassadører for stedet og anbefale det til andre. Dette underbygges af, at kompetenceudviklingscenteret oplever så stor efterspørgsmål på deres aktiviteter, at der er venteliste til deres aktiviteter. Der er således ikke, iflg. Ringgården selv, p.t. et behov for at lave opsøgende arbejde for Ringgårdens kompetencecenter¹⁷.

Finansiering

Ringgårdens kompetenceudviklingscenter er finansieret via satspuljemidlerne, der for den aktuelle periode løber fra 2016-2019. Med kun én økonomisk indtægtskilde, der tildeles for en periode på fire år af gangen, med betingelse af årligt tilsagn, er kompetenceudviklingscentret sårbart i forhold til ændringer af de politiske prioriteringer af offentlige midler.

2.2 Kommunernes udbytte af Ringgårdens kompetenceudviklingstilbud

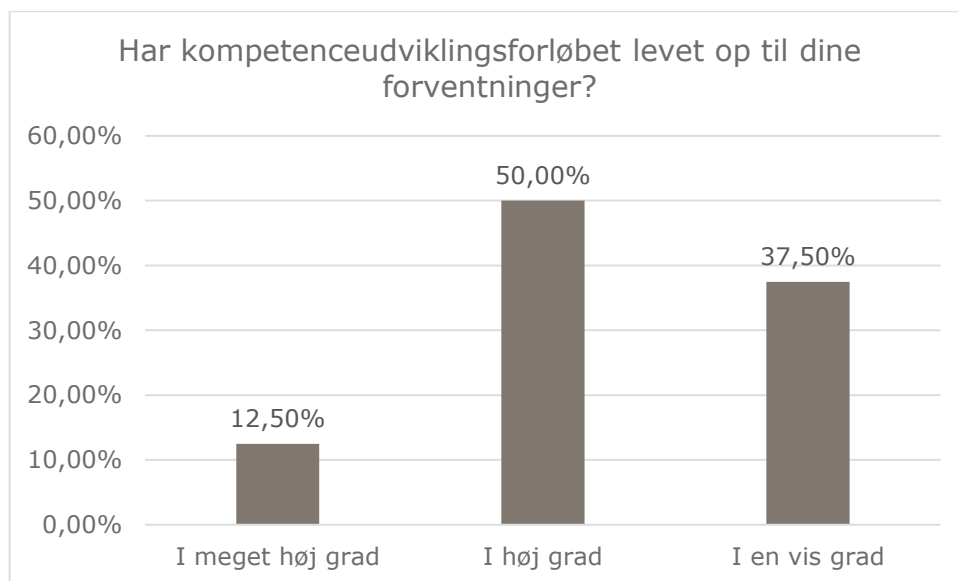
Der er overordnet set stor tilfredshed med Ringgårdens virke som udbyder af kompetenceudvikling inden for dobbeltfokuseret behandling blandt kommunerne. Det viser både de evalueringer Ringgården selv har gennemført blandt kursusedtagere samt surveyen udført i forbindelse med denne evaluering.

For så vidt angår Ringgårdens egne evalueringer, så viser den seneste af dem fra efteråret 2017, at kursisterne på en skala fra 1 – 9 i gennemsnit vurderer forløbet til 8,7. I foråret og efteråret 2016 blev det samme forløb i gennemsnit vurderet til 8,4.

Den udbredte tilfredshed med Ringgårdens kompetenceudviklingstilbud viser sig også i surveyen. Her svarer over 60 pct. af respondenterne, at kompetenceudvik-

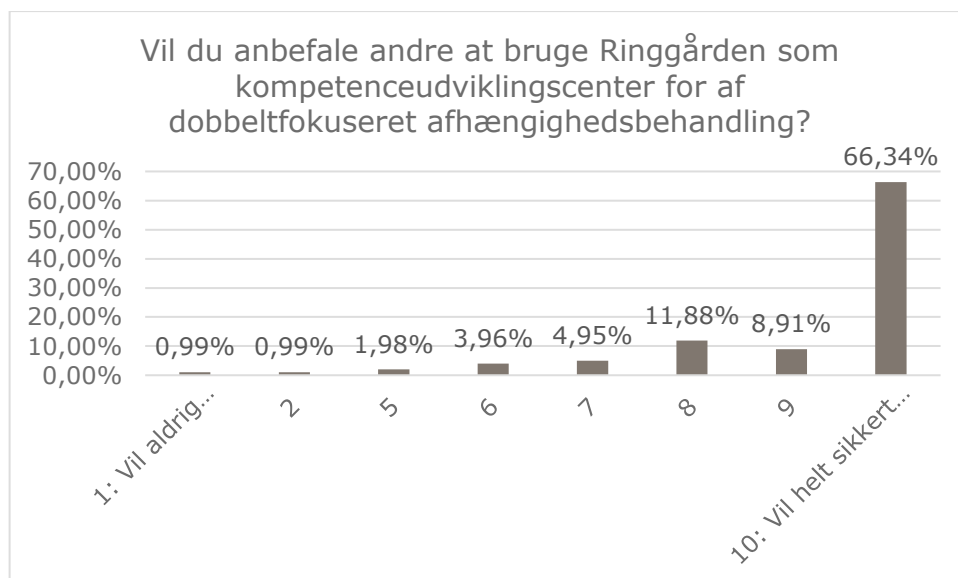
¹⁷ Workshop - SWOT-analyse.

lingsforløbet 'i høj grad' eller 'i meget høj grad' levede op til forventningerne, mens ingen af respondenterne angiver, at kurset kun 'i ringe grad' eller 'slet ikke' levede op til forventningerne (Tabel 4).

Tabel 4 Oversigt over hvorvidt deltagerne i Ringgårdens kompetenceudviklingsforløb mener, at aktiviteterne levede op til deres forventninger.

Langt størstedelen (ca. 75 pct.) af brugerne af Ringgårdens kompetenceudviklings-tilbud er så tilfredse med forløbet, at de kan kategoriseres som ambassadører for Ringgården, hvilket indebærer at de højest sandsynligt vil anbefale stedet til andre (Tabel 5).

Tabel 5 Oversigt over, hvorvidt deltagerne i Ringgårdens kompetenceudviklingsforløb vil anbefale centeret.

Direkte adspurgt om de vil anbefale Ringgården som kompetenceudviklingscenter for dobbeltfokuseret afhængighedsbehandling til andre, vurderet på en skala fra 1 – 10, hvor 10 angiver, at man 'helt sikkert vil anbefale', svarer 75 pct., at de vil give

Ringgården karakteren 9 eller 10. Ifølge teorien Net Promoter Score (NPS)¹⁸, vil folk, der på spørgsmålet om, hvorvidt de vil anbefale en organisation/virksomhed på en skala fra 1 – 10, være såkaldte 'promoters', hvis de angiver 9-10 som svar. At være promoters betyder, at man er glad for det indhold, virksomheden tilbyder, og derfor med meget stor sandsynlighed vil anbefale det til andre.

I surveyen giver yderligere 16 pct. Ringgården karakteren 7 eller 8, hvilket ifølge NPS kvalificerer til kategorien 'passives'. At være 'passive' indebærer, at respondenterne forventes at være nogenlunde tilfredse, men dog ikke mere, end at de nemt kan finde på i stedet at anvende et lignende tilbud, udbudt af en konkurrent.

Under 10 pct. giver i surveyen Ringgården karakteren 6 eller derunder, i deres vurdering af, hvorvidt de vil anbefale stedet til andre. De der giver karakteren 6 eller derunder kaldes 'detractors', og karakteren vurderes ifølge NPS som et udtryk for utilfredshed med det produkt, der udbydes.

Højt fagligt niveau

Evalueringen viser, at den overordnede tilfredshed med Ringgården har rod i det høje faglige niveau, som kompetenceudviklingscenteret fra alle sider tilskrives. Ca. 75 pct. af deltagerne fandt niveauet for kompetenceudviklingen '*højt*' eller '*meget højt*', mens kun få procent fandt niveauet '*for lavt*'¹⁹.

Ringgårdens tilbud fremstår gennemtænkte og reflekterer stor faglig indsigt i området for behandling af dobbeltbelastede. Behandlere såvel som ledere og mellemledere, der har deltaget i kompetenceudviklingsforløbene, beretter, at de føler sig mere oplyste om og kompetente til at håndtere de udfordringer, der knytter sig til behandlingen af dobbeltbelastede alkoholiklienter.

Både professor og overlæge ved Syddansk Universitet Ulrik Becker og chefpsykolog og adjungeret professor Nicole Rosenberg ved Aarhus Universitet peger på Ringgården som førende inden for sit felt. Nicoline Rosenberg fremhæver især det høje niveau, grundigheden og kompetenceudviklingscenterets evne til at kombinere det akademiske med det praktisk anvendelige, som Ringgårdens styrker.

Ny viden og indsigt om dobbeltbelastede klienter

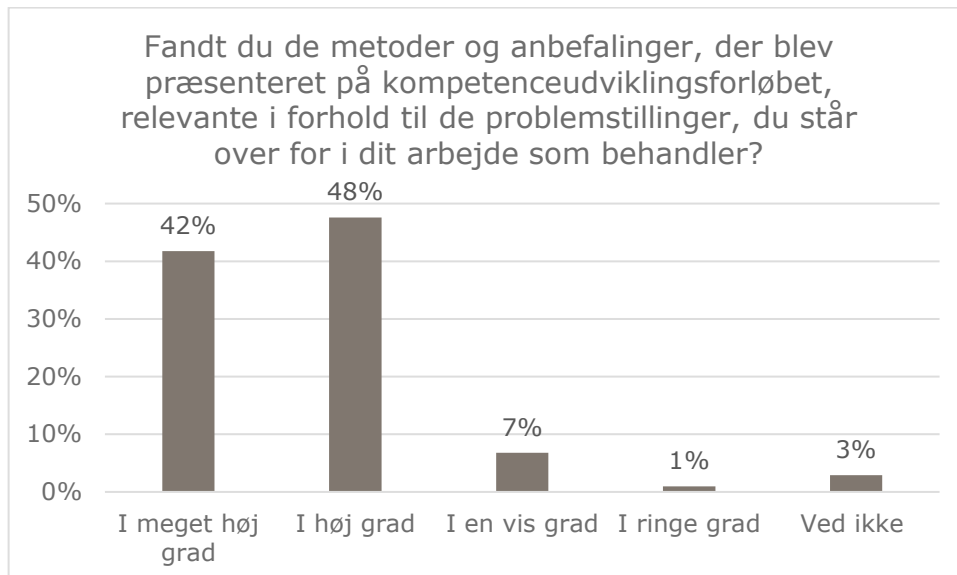
I surveyen beskriver størstedelen af respondenterne, at de under forløbet hos Ringgården oplever at blive præsenteret for viden, som de kun '*i ringe grad*' eller '*en vis grad*' havde indsigt i på forhånd.

Respondenterne føler sig i vid udstrækning oplyst om relevante metoder indenfor udredning dobbeltbelastede klienter, analyse af klienternes konkrete problemer og muligheder samt informeret om, hvordan de sikrer relevant visitation af borgerne.

¹⁸ For yderligere information se venligst: <https://www.medallia.com/net-promoter-score>.

¹⁹ Ca. 20 pct. fandt niveauet 'acceptabelt', mens lidt under 3 pct. fandt niveauet 'lavt' eller 'meget lavt'.

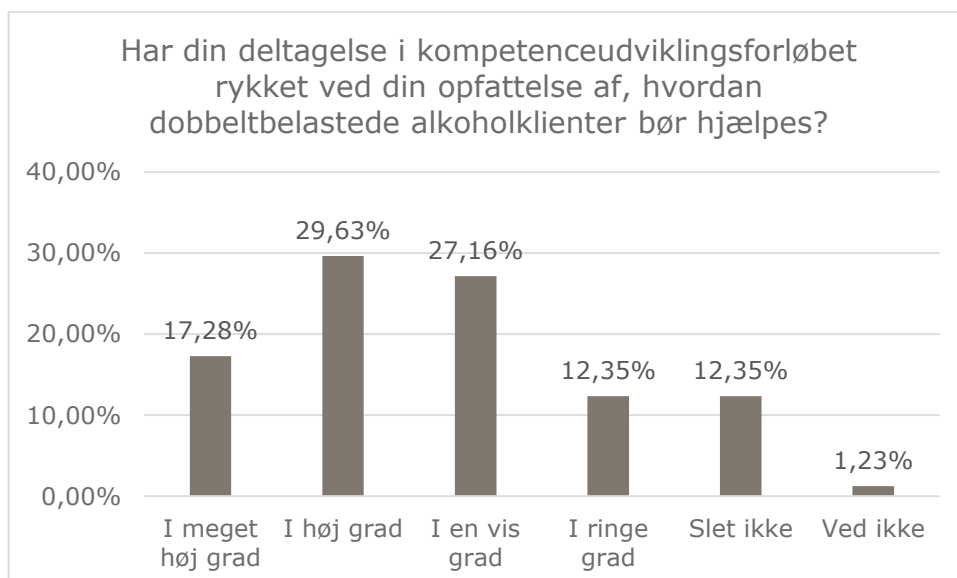
Surveyen viser, at næsten 90 pct. mener, at forløbet hos Ringgården 'i høj grad' eller 'meget høj grad' bidrog med relevant viden om dobbeltfokuseret afhængighed, som de specifikt kan anvende i forhold til konkrete problemstillinger i arbejdet med dobbeltbelastede alkoholklinter (Tabel 6).

Tabel 6 Oversigt over i hvilken grad deltagerne i Ringgårdens kompetenceudviklingsforløb fandt de metoder og anbefalinger, de blev præsenteret for, relevante i forhold til de problemstillinger de møder i arbejdet.

Brugbare redskaber til behandling af dobbeltbelastede klienter

Størstedelen af deltagerne mener, at målrettet behandling af dobbeltbelastede klienter giver stor værdi og påpeger, at kompetenceudviklingsforløbet har ændret deres opfattelse af, hvordan dobbeltbelastede bør hjælpes (Tabel 7).

Tabel 7 Oversigt over hvorvidt deltagerne i Ringgårdens kompetenceudviklingsforløb finder, at aktiviteterne har rykket ved deres opfattelse af, hvordan dobbeltbelastede alkoholklinter bør hjælpes.

Forløbet hos Ringgården har sat dem i stand til at tilbyde dobbeltbelastede klienter et bedre behandlingsforløb og dermed tillige gjort dem i stand til bedre at kunne hjælpe klienterne.

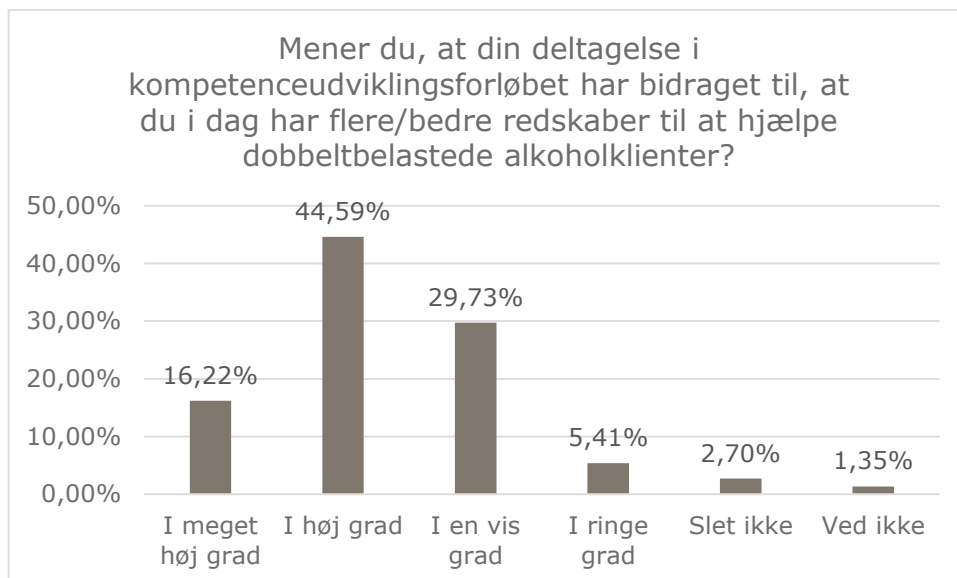
En af årsagerne er formentlig, at forløbet har gjort det lettere for behandlerne at identificere de dobbeltbelastede klienter²⁰ (Tabel 8).

Tabel 8 Oversigt over hvorvidt deltagerne i Ringgårdens kompetenceudviklingsforløb finder, at aktiviteterne har bidraget til, at de lettere kan identificere dobbeltbelastede alkoholklienter.

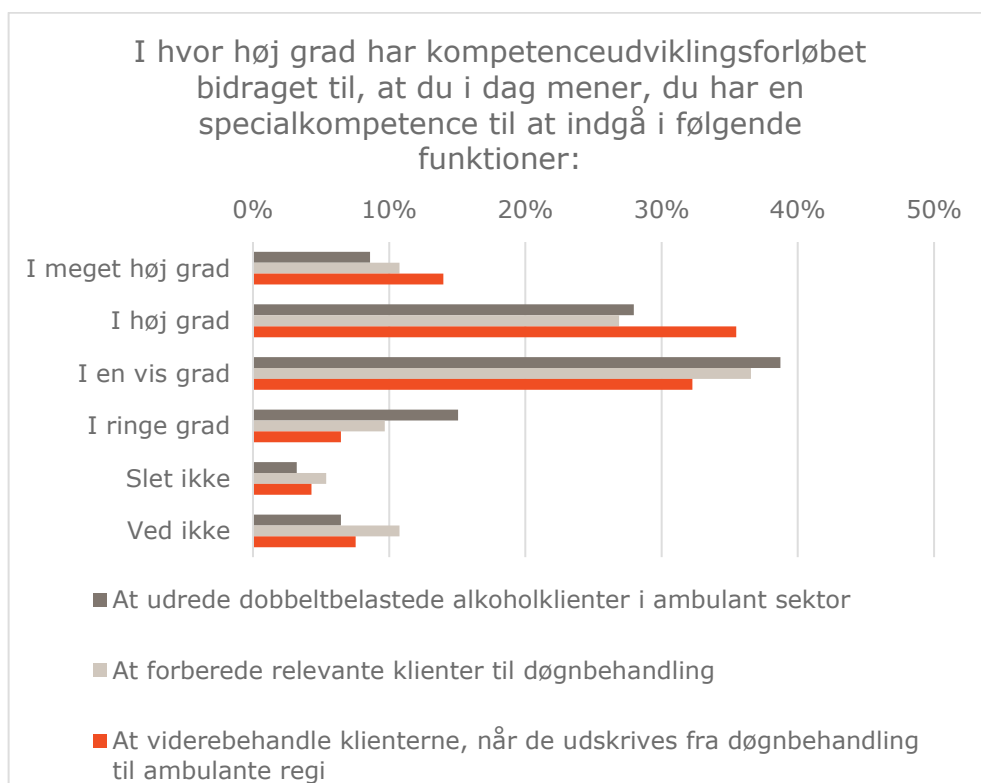
Desuden har forløbet udstyret behandlerne med redskaber, der direkte er målrettet dobbeltbelastede alkoholklienter (Tabel 9).

²⁰ Survey 2017

Tabel 9 Oversigt over hvorvidt deltagerne i Ringgårdens kompetenceudviklingsforløb finder, at aktiviteterne har bidraget til, at de i dag har flere/bedre redskaber til at hjælpe dobbeltbelastede alkohol klienter.

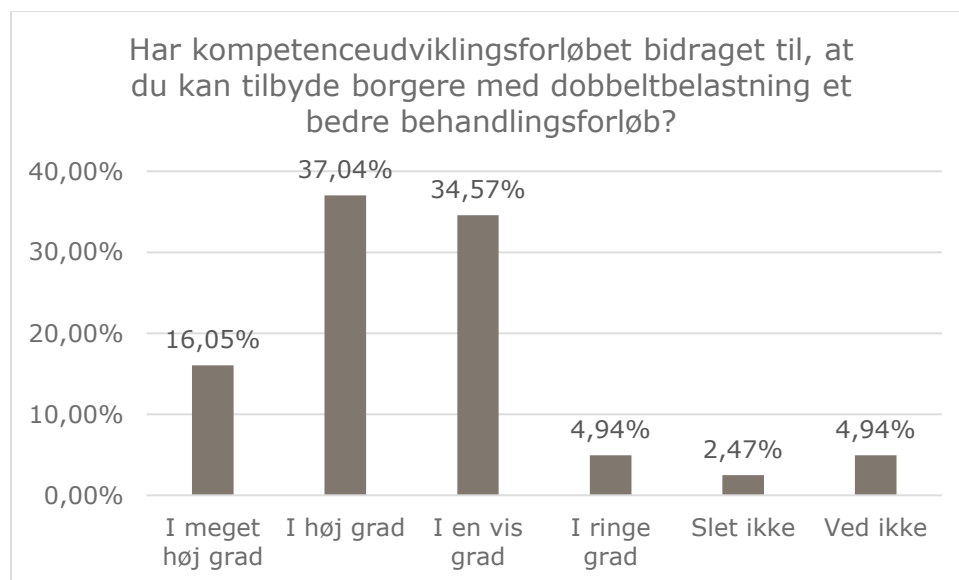
Et af målene med kompetenceudviklingen er, at deltagernes skal oparbejde specialkompetence i at udrede dobbeltbelastede klienter fra ambulant sektor, forberede dem på relevant døgnbehandling samt viderebehandle klienterne, når de udskrives fra døgnbehandling.

Tabel 10 Oversigt over i hvilken grad respondenterne mener, kompetenceudviklingsforløbet har bidraget til, at de har opnået en specialkompetence til at indgå i en række relevante funktioner i forbindelse med udredning af dobbeltbelastede alkohol klienter.

Adspurgt til disse kompetencer, svarer størstedelen af respondenterne i surveyen, at de igennem kompetenceudviklingsforløbet hos Ringgården i 2016 eller 2017 har oparbejdet specialkompetencer inden for netop disse områder (Tabel 10 **Error! Reference source not found.**).

Overordnet set, er det for langt størstedelen af deltagerne i Ringgårdens kompetenceudviklingsforløb vurderingen, at de efter at have deltaget i aktiviteterne kan tilbyde borgere med dobbeltbelastning et bedre behandlingsforløb (Tabel 11)

Tabel 11 Oversigt over i hvilken grad, deltagerne i Ringgårdens kompetenceudviklingsforløb mener, at forløbet har ført til, at de kan tilbyde dobbeltbelastede alkoholklinter et bedre behandlingsforløb.

2.3 Ringgårdens udfordringer

Indholdet af de aktiviteter, som Ringgården har iværksat i forbindelse med kompetenceudviklingsforløbene, vurderes af langt de fleste som godt. Både når det kommer til den rette viden om emnet, niveauet for undervisningen og de konkrete værktøjer, deltagerne tager med sig.

SWOT analysen viser samtidig, en række udfordringer. Der er i evalueringen peget på følgende forhold:

- › Betydningen af, hvor stor en andel af behandlerne fra den enkelte kommune, der deltager i forløbene
- › Betydningen af, hvorvidt lederne fra de enkelte kommuner deltager, samt i hvilken grad de organisatoriske rammer tillader implementering og anvendelse af de metoder og anbefalinger behandlerne har tilegnet sig på kompetenceudviklingsforløbet
- › Kompetenceudviklingsforløbene har udelukkende én finansieringskilde, nemlig satspuljemidlerne, hvilket gør det økonomisk sårbart.

COWI gennemførte en SWOT workshop med Ringgårdens ledelse og fortsatte efterfølgende en dialog om "Hvilke udviklingsperspektiver vurderer Ringgården selv, at der er for fortsættelsen af Ringgården som kompetencecenter for dobbeltfokuseret afhængighedsbehandling?" Konkret peger ledelsen på følgende områder (her vises kun et uddrag), hvor Ringgården vil kunne gøre endnu mere end hidtil:

- Der er et stort behov for at uddanne ambulante behandlere i identifikation af borgere med mulig psykiatrisk comorbiditet samt i at bedømme borgerens behandlingsbehov og egnethed til de til rådighed stående behandlingstilbud, subsidiært identificere udækkede behandlingsbehov, der bør tages administrativt-politisk stilling til med henblik på fremtidig udvikling
- Der er et stort udækket behov for uddannelse af ambulante behandlere i dobbeltfokuseret behandling, således at flere kommunale misbrugscentre bliver i stand til at behandle den mindre komplicerede del af borgere med alkoholproblemer og samtidig psykisk lidelse
- Der er behov for at fastholde kapacitet til – i et intensivt døgnmiljø - at eksperimentere med udvikling/inddragelse/afprøvning af nye behandlingsmetoder/-elementer, der efterpå vil kunne formidles via kompetencecenterfunktionen til ambulant implementering. Som eksempel kan nævnes, at vi aktuelt har planer i støbeskeen med hensyn til at kombinere alkoholbehandling med specifikke metoder til traumebehandling (PTSD samt udviklingstraumer).
- Der er i institutionens fysiske og ledelsesmæssige rammer kapacitet til et højere aktivitetsniveau end for tiden, hvis bevillingen kan hæves og samtidig stilles til rådighed over en længere periode, som muliggør mere langsigtede udviklingsperspektiver for arbejdet
- Der er gode erfaringer med at kombinere en fase med ambulant behandling forud for intensiv, dobbeltfokuseret døgnbehandling på Ringgården samt efterfølgende fase med ambulant (og nu så vidt muligt videreført dobbeltfokuseret) ambulant behandling
- Den aktuelle kompetencecenterfunktion er målrettet alkoholbehandlingen i medfør af §-141 i sundhedsloven, men vi har indtryk af, at der på stofbehandlingsområdet også er ønske om eksempelvis kurser i stil med de 7 dages kurser om dobbeltfokuseret behandling.

Antal medarbejdere fra kommunerne i forløbet

Som allerede beskrevet er det hovedsageligt behandlere, der deltager i undervisningsforløbene. Mens enkelte kommuner vælger at lade alle deres behandlere deltage i Ringgårdens kompetenceudviklingsforløb, sender de fleste kommuner nogle udvalgte af sted. Kun få kommuner tilmelder kun en enkelt behandler²¹.

Hvis formålet med at deltage i kompetenceudviklingen ikke kun er, at den enkelte behandler skal blive klogere, men der også skal sås et frø for at få ændre strukturen i kommunen, kan der stilles spørgsmål ved om det er tilstrækkeligt, at kun én enkelt eller få behandlere fra samme kommune har deltaget i et forløb hos Ringgården. Det kan være svært at ændre praksis og implementere en ny metode, hvis behandleren sidder alene med den ny erhvervede viden om dobbeltbelastning.

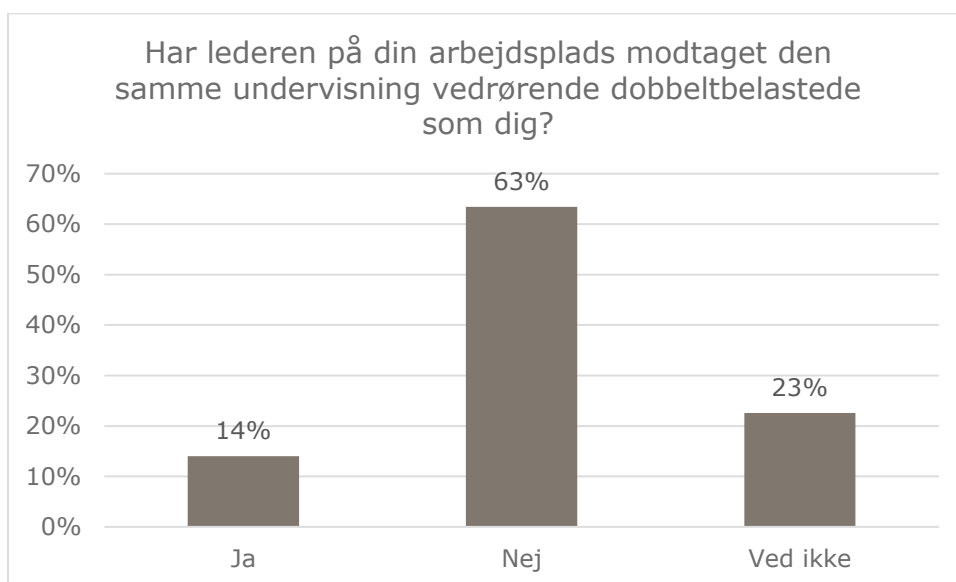
²¹ Opstartsmøde i forbindelse med evalueringen af Ringgården den 2. oktober 2017

Kompetenceudviklingscenteret vurderer selv, at det fungerer bedst, når alle behandlere samt ledere deltager, da det skaber bedst grundlag for, at metoder og anbefalinger efterfølgende implementeres og anvendes korrekt i ambulatorierne²².

Organisatoriske og ledelsesmæssige rammer

De rette organisatoriske og ledelsesmæssige rammer er en forudsætning for at lykkes med en implementering af nye metoder i kommunerne. Skal behandlerne anvende den nye viden om sammenhængen i den dobbeltfokuserede behandling kræver det, at organiseringen af arbejdsgangene i kommunen kan rumme de nye metoder, ligesom det forudsætter en ledelse, der både har indsigt i og kan bakke op om de nye tiltag²³.

Kun en lille andel af de kommunale behandlere, der har deltaget i surveyen, svarer at deres leder har modtaget samme undervisning som dem selv om dobbeltbelastede alkoholklienter (Tabel 12).

Tabel 12 Oversigt over hvor stor en andel af de kommunale behandlere, der har deltaget i Ringgårdens kompetenceudviklingsforløb, der har en leder som har modtaget samme undervisning vedrørende dobbeltbelastede alkoholklienter som dem selv.

Selvom mange af behandlerne, der har besvaret surveyen, oplever, at deres leder ikke har modtaget samme undervisning som dem selv, viser undersøgelsen, at en betydelig del alligevel mener, at de organisatoriske og ledelsesmæssige rammer er på plads. Knap 50 pct. svarer, at de organisatoriske og ledelsesmæssige rammer på deres arbejdsplads tillader, at de kan tilrettelægge forløb, som afspejler de me-

²² Opstartsmøde med Ringgården den 2. oktober 2011 samt workshop om forandringssteori med Ringgården den 8. november 2017

²³ Afrapportering af Projekt SODA, Samarbejde Om Dobbeltbelastede Alkoholklienter, Et modelprojekt om organisering og udførelse af flerfaset dobbeltfokuseret behandling af Per Nielsen, Ringgården Kompetencecenter for Dobbeltfokuseret Afhængighedsbehandling, af Steffen Røjskjær og Thomas Josiasen, juni 2013, side 16-17.

toder og anbefalinger, som Ringgården har introduceret under kompetenceudviklingsforløbet. En større andel (ca. 35 pct.) af respondenterne i surveyen påpeger dog, at rammerne kun til en vis grad er til stede, mens ca. 15 pct. mener, at de kun i ringe grad eller slet ikke er tilstede.

I SODA-projektet skulle de deltagende ambulatorier udpege en lokal såkaldt dobbeltfokus-koordinator. Dobbeltfokus-koordinatoren skal fungere som lokalt bindeled og katalysator og, sammen med Ringgårdens projektgruppe og dobbeltfokuskoodinator, udgøre et støttende netværk for behandlere med kontakt til dobbeltbelastede alkoholklienter. Adspurgte i surveyen svarer ca. 25 pct. af respondenterne, at der er udpeget en dobbeltfokus-koordinator på arbejdspladsen, der fungerer som lokalt bindeled og katalysator for aktiviteterne på området, mens næsten 70 pct. ikke har en.

3 Konklusion og anbefalinger

På baggrund af evalueringens resultater er det COWIs konklusion, at Ringgårdens kompetenceudviklingsaktiviteter er gennemtænkte og reflekterer stor faglig indsigt i behandling af dobbeltbelastede alkoholklinter.

Ringgårdens kompetenceudviklingsaktiviteter har ført til en større indsigt i og forståelse for de udfordringer, der relaterer sig til arbejdet med dobbeltbelastede, blandt behandlere i de kommuner, der har deltaget i aktiviteterne.

Det har bidraget til, at medarbejderne i kommunerne har fået en række konkrete værktøjer, de kan anvende i behandlingen af dobbeltbelastede alkoholklinter, herunder i forhold til udredning, visitation og behandling af klienterne.

Det er ligeledes konklusionen, at der fortsat er efterspørgsel i kommunerne efter at sende medarbejdere på kompetenceudvikling hos Ringgården. Der er dermed fortsat et behov for kompetencecenterets aktiviteter og des støtte og opbakning til kommunale behandlere.

Konklusionerne er baseret på evalueringens data, herunder at deltagerne i kompetenceudviklingsaktiviteter, vurderer det faglige niveau som 'højt', og hvor Ringgården beskrives som 'førende inden for sit felt'. At deltagerne svarer, at forløbet leverede op til deres forventninger, at de har fået relevant viden, som de kan anvende til at varetage konkrete opgaver i mødet med dobbeltbelastede klienter, og at de har oparbejdet specialkompetencer til at indgå i en række funktioner i forbindelse med behandling af dobbeltbelastede alkoholklinter.

Anbefalinger

Fremadrettet anbefaler COWI på baggrund af evalueringens resultater, at:

- › Evalueringen viser, at ikke alle kommuner sikrer de rette rammer og ledelsesopbakning til at personalet, som har deltaget i kompetenceudvikling på Ringgården, kan anvende de erhvervede behandlingsmetoder i praksis, når de vender tilbage til ambulatoriet. Vi anbefaler, at Ringgården som en del af undervisningen informerer behandlere og ledere om, hvordan de bedst muligt agerer i sådanne situationer.

- › Vi anbefaler, at Ringgården indfører adgangskrav til kurserne. Det kan for eksempel gøres til en forudsætning for optagelse på kurserne, at den enkelte kommune ikke kun sender en enkelt behandler på kursus, men at en vis andel (f.eks. mere end halvdelen) af behandlerne i en kommune skal deltage og at ledelsen skal være med i forløbet. Formålet er naturligvis at sikre, at kursisterne efter kompetenceforløbet vil have et bedre grundlag for at anvende de erhvervede behandlingsmetoder i praksis.
- › Surveyen viser, at næsten 50 pct. af deltagerne på kompetenceudviklingskurserne arbejder med både alkohol- og stofmisbrugsbehandling²⁴. Vi anbefaler, at Ringgården undersøger muligheden for, at de relevante dele af Ringgårdens mere generiske metoder kan anvendes også af behandlere i kommunerne, som arbejder med stofmisbrug.
- › Ringgårdens kompetenceudviklingsdel er i dag finansieret af satspuljemidler. Vi anbefaler, at Ringgården indgår i en strategisk dialog med Sundhedsstyrelsen om den fremtidige finansiering. I overvejelserne kan indgå finansiering via satspulje, finanslov, hel eller delvis brugerbetaling, private fonde og andre eksterne midler.
- › Ringgårdens kompetenceudviklingscenter er kendt og anerkendt. Alligevel anbefaler vi, at Ringgården lægger en strategi for fortsat at udbrede kendskabet til tilbuddet. Det kan f.eks. være igennem deltagelse i KL konferencer og lignende.

²⁴ Survey 2017